

The Sin of Shlomo

1

פרק ג

א. ויתחתן שלמה את פרעה ונז'. אמר ר' חייא בר אמי משמיה דעולא, (בילקו"ש הגירסא, אמר ר' יהודה אמר רב), לעולם ידור אדם במקום רבן, שכל זמן ששמעי בן גרא קיים, לא נשא שלמה את בת פרעה (דסמוך למיתת שמעי בן גרא: התיב ויתחתן שלמה את פרעה א), והתניא, אל ידור (אדם במקום רבן), לא קשיא, הא דכייף ליה [אם כפוף הוא לרבו לקבל תוכחתו ידור אצלון], הא דלא כייף ליה [ואם לאו (שאינו כפוף לרבו) טוב להתרחק ממנו ויהיה שוגג ואל יהי מזיד] ב). (ברכות ח' א', ילקו"ש ח"ב רמז קע"ב)

ויתחתן שלמה את פרעה ונז'. אמר ר' יהודה אמר שמואל, בשעה שנשא שלמה את בת פרעה, ירד נכריאל ונעץ קנה. בים (ושרטון מדבק בו עד שנוסף והולך וגדל, שרטון, חול ורפש וטיט שהים גורש), ועליו נבנה כרך גדול של רומי, [שהוא מיצר לישראל, והוא איטליא של יו"ג].

(ילקו"ש ח"ב רמז קע"ב מגמרא שבת ג"ו ב', סנהדרין כ"א ב', ספרי עקב י"א כ"ה, שיר רבה א' מ"ב, ילקו"ש ח"ב רמז קצ"ו).

ויתחתן שלמה את פרעה ונז'. מתיב ר' יוסף, ויתחתן שלמה את פרעה מלך מצרים, (ומשני) גיורי גיירת ד, (ופריך) והא לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה?, (ומשני) מידי הוא טעמא [האי דלא קבלו גרים משום דלא הוּוּ מגיירי] אלא לשולחן מלכים ה) הא [בת פרעה] לא צריכא ליה [שהרי בת מלך היתה], (ופריך) ותפוק ליה [דאפילו אם גיירה] דהא מצרית ראשונה היא [ואפילו הכי קרי ליה חתנתו], וכו', אמר רב פפא, אנן משלמה ליקו ונתיב (וכי אפשר ללמוד משלמה), שלמה לא נטיב מידי [אלא לזנות היה מתכוין], דכתיב ביה [לקמן י"א ב'] „מן הגוים אשר אמר ה' אל בני ישראל לא תבואו בהם והם לא יבואו בכם אכן יטו את לבבכם אחרי אלהיהם בהם דבק שלמה לאהבה” [„לאהבה” ולא לאישות], אלא קשיא ויתחתן (הרי לא נתחתן בה? ומשני) מתוך אהבה יתירה שאהבה מעלה עליו הכתוב כאילו נתחתן בה וי).

(יבמות ע"ו ב', וראה לקמן י"א א' מחלוקת התנאים בירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ו) א-ג. ויתחתן ונז', ויאהב שלמה את ה' ונז'. ארבע שנים עד שלא התחיל לבנות את הבית (ויאהב שלמה את ה'), אבל משהתחיל לבנות את הבית זיקח את בת פרעה ויביאה אל עיר דוד, כשתמצא לומר? (ירמיה ל"ב ל"א) „כי על אפי ועל חמתי היתה לי העיר הזאת מן היום אשר בנו אותה.” אבל לעת זקנת שלמה סמוך למיתתו שרתה עליו רוח הקדש, ואמר שלשה ספרים, משלי ושיר השירים וקהלת ה).

(ילקו"ש ח"ב רמז קע"ב מסדר עולם רבה פרק ט"ו, ומובא כאן ברשי"י)

2

ויהי לו נשים שרות שבע מאות ונז', נשיו המו את לבבו אחרי אלהים אחרים. אמר רבי היא בר אבא, נוח לו לשלמה אלו היה גורף כיבין, ואל יכתב עליו הפסוק זה [היה נוח לו לשלמה להיות מפנה ומגפה הצנורים שלפני הבתים, מלהיות מלך ישראל, כי אם לא היה מלך לא היה בא לידי עבירה זו שכתב עליו מקרא זה] ח), זמי גרם לו? שנתעסק בדברים שלא היה לו צורך בהם, ומה הם הדברים וכו', הכתיב הקב"ה בתורה (דברים י"ז ט"ז-י"ח) „לא ירבה לו נשים ולא יסור, לא ירבה לו כסף וזהב, לא ירבה לו סוסים פן ישיב” וכו', (אמר שלמה), אני ארבה נשים ולא אסיר לבבי (אינני מתיירא שלבי סר), אני ארבה סוסים ולא אשיב את העם, (בשמות רבה הגירסא) אמרו רבותינו, באותה שעה עלתה יו"ד שבירבה העם, (פירוש אות יו"ד שבמלת ירבה) ונשתטחה לפני הקב"ה ואמרה, רבונו של עולם, לא כך אמרת, אין אות בטלה מן התורה לעולם, הרי שלמה עומד ומכטל אותי, ושמה היום יכטל אחת ולמחר אחרת עד שתכטל כל התורה כולה (עד כאן הגירסא בשמות רבה, וקצת מזה בירושלמי, ובתנחומא ובירושלמי הגירסא) תג' רבי שמעון בר יוחאי, עלה ספר משנה תורה (באגדת בראשית הגירסא, עלתה תורה לפני הקב"ה) ונשתטח לפני הקב"ה ואמר, רבון העולמים, עקרני שלמה, עשאני פלסתר [מזויף], כתבת בי, „לא ירבה לו נשים, לא ירבה לו סוסים, וכסף וזהב לא ירבה לו”, וכתיב (לעיל ה' ו') „ויהי לשלמה ארבעים אלף ארות סוסים למרכבו ושנים עשר אלף פרשים”, ונשים הרבה, ויהי לו נשים שרות שבע מאות ופלגשים שלש מאות, ורבה כסף וזהב, שנאמר (לעיל ח' כ"ו) „ויתן המלך את הכסף בירושלם כאבנים”, אמר לו הקב"ה, שלמה ואלף כיוצא בו אוכדין מן העולם וואת אחת ממך אינה בטלה לעולם, מי גרם לו (לשלמה המלך לכל זה) על שנתעסק בדברים שלא היה צורך בהם.

(תנחומא ופ"א ה', שמות רבה ו' א', ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ו, אגדת בראשית ע"ה, ילקו"ש ח"ב רמז קצ"ה, תתקס"ד, תתקע"א, וראה לקמן פסוק י"ד לשון הזהר)

3

ד ר'ו. נשיו הטו את לבבו וגו', כלבב דוד אביו וגו', ויעש שלמה הרע וגו', אז יבנה שלמה כמה וגו'. רב שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן, כל האומר שלמה הטא [בעבודה זרה] יא) אינו אלא טועה, שנאמר ולא היה לבבו שלם עם ה' אלהיו כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה, מיהטא נמי לא הטא, אלא מה אני מקיים ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ההיא כרבי נתן [דשני קרא הטו ללכת והוא לא הלך], דר' נתן רמי, כתיב ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו והכתיב כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה, מיהטא נמי לא הטא? הכי קאמר, ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ללכת יב) אחרי אלהים אחרים ולא הלך, והכתיב אז יבנה שלמה כמה לכמוש שקיץ מואב יג), (ומשני) שבקש לבנות ולא בנה, (בסנהדרין הגירסא, אלא מעלה עליו הכתוב כאילו בנה וכו' יד), והכתיב ויעש שלמה הרע בעיני ה' טו) אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיהא מעלה עליו הכתוב כאילו הטא. אמר ר' יהודה אמר שמואל, נוח לו לאותו צדיק (שלמה המלך), שיהא שמש לדבר אהרן [לחטוב עצים ולשאוב מים בשכר לעבודה זרה] טז) ואל יכתב בו ויעש הרע בעיני ה' [ללמדך שקשה התוכחה במי שבירר למחות].

"Solomon Receiving the Queen of Sheba" by Gustave Doré
Dora Bible Illustrations - Free to Copy www.creationism.org/images
2Ch 9:1-2 And when the queen of Sheba heard of the fame of Solomon, she came to prove Solomon with hard questions at Jerusalem, ... And Solomon told her all her questions...

אמר ר' יהודה אמר שמואל, בשעה שנשא שלמה את בת פרעה, הכניסה לו אלף מיני זמר [כלי שיר], אמרה לו, כך עושין לעבודה זרה פלוגית וכך עושין לעבודה זרה פלוגית ולא מיהא בה.
(בבמדבר רבה ובמדרש משלי איתא בזה הלשון), אמר ר' ישמעאל, כאותו הלילה שהשלים שלמה מלאכת בית המקדש נשא בתיה בת פרעה, והיו שם צהלת שמחת בית המקדש וצהלת בת פרעה, ועלתה צהלת שמחת בת פרעה יותר מצהלת בית המקדש וכו', ובאותה שעה עלתה במהשבה לפני הקב"ה להחריב את ירושלים וכו', רבנן אמרי, אלף מיני זמר הכניסה לו בת פרעה, והיתה מצוה לזמר לפניו באותו לילה, והיתה אומרת לו, כך מוזמרין לפני עבודה זרה פלוגית וכך מוזמרין לפני עבודה זרה פלוגית, מה עשתה בת פרעה, כמין פרס [יריעה פרוסה ושטוחה, ובמדרש משלי גרס פרוכת] שטחה לו למעלה ממנו [למעלה ממתחו], וקבעה בו כל מיני אבנים טובות ומרגליות, שהיו מבהיקות [מאירות] עיני כוכבים ומזלות, וכל זמן שהיה שלמה רוצה לעמוד, היה רואה אותן הכוכבים והמזלות, והיה ישן לו עד ד' שעות, אמר ר' לוי, אותו היום נתקרב תמיד (של שחר) בד' שעות, ועל אותה שעה שנינו, מעשה היה ונתקרב תמיד של שחר בד' שעות, והיו ישראל עצבים שהיה יום חנוכת בית המקדש, ולא היו יכולין לעשות מפני שהיה ישן שלמה [והמפתחות מבית המקדש היו מונחים תחת ראשו], והיו מתיראים להקיצו מפני אימת המלכות, הלכו והודיעו לבת שבע אמו, והלכה היא והקיצתו וכו' עיי"ש.

(שבת נ"ו ב', ילקו"ש ח"ב רמז קצ"ו, וראה סנהדרין צ"א ב', הסיום מובא בבמדבר רבה ו' ח', מדרש משלי ל"א, ויקרא רבה י"ב ד')

4

נשיו הטו את לבבו. אמר ר' יצחק, מפני מה לא נתגלו טעמי תורה?, שהרי שתי מקראות נתגלו טעמן ט) ונכשל בהן גדול העולם, כתיב (דברים י"ז י"ז) „לא ירכה לו נשים“, אמר שלמה, אני ארבה ולא אסור, וכתיב ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו, וכתיב (שם פסוק ט"ז) „לא ירכה לו סוסים“ ואמר שלמה, אני ארבה ולא אשיב, וכתיב (לעיל י" כ"ט) „ותצא מרכבה ממערים כשש וגו'“ י).